

Medvirkning og gode planprosesser

SRN ser det som helt avgjørende for vitaliseringen av plandeltagelsen at myndighetene i større grad aktivt går ut og oppsøker innspill fra lag og foreninger. Sentralt i dette arbeidet blir å bryte ned barrieren mellom embetsverket (byråkratiet) og organisasjonene. For å stimulere til deltagelse og medvirkning må det før oppstart av en kommuneplanprosess være gjennomført møter der organisasjonene får anledning til å presentere sin virksomhet og hvilke saker som opptar dem. Kommunens representanter bør også orientere om hvilke saker/områder man ønsker et samarbeid med organisasjonene om. Det bør lages en liste med gjensidige kontaktpersoner. Dermed vil det være lettere for begge parter å holde en løpende kontakt i kommuneplanprosessen eller dersom det dukker opp enkeltsaker som det er viktig at organisasjonene engasjerer seg i.

Det er videre viktig å motivere til samarbeid. Dersom man får til en vellykket prosess vil de ulike aktørene ha gjensidig nytte av hverandre, og man vil komme et skritt nærmere en bærekraftig utvikling. De frivillige organisasjonene kan lett oppfattes som et hår i suppa dersom de kommer sent inn i prosessen. Ved tidlig involvering av organisasjonene vil de kunne være viktige kunnskapsleverandører og avdekke konflikter på et tidspunkt hvor løsningene ikke er fastlåste. Videre vil organisasjonene være en viktig medspiller i gjennomføringsfasen av planene; enten som vaktbikkje, pådriver eller aktiv gjennomfører.

Dagens planprosesser etter plan- og bygningsloven er svært myndighetsorienterte, og tar ikke hensyn til de frivillige organisasjonenes ressursgrunnlag og kapasitet. Planmyndighetene må derfor tilpasse seg organisasjonenes hverdag i mye større grad. Intensjonene i PBL og LA21 er ambisiøse og nødvendige, men her kreves det nytenkning for å nå målene. Det er først og fremst endringer i rutineene som må til, men her kan også konkretisering av lovteksten i PBL være med på å styrke organisasjonenes medvirkningsrett og planmyndighetenes involveringsplikt.

De frivillige organisasjonene har svært liten "byråkratisk kapasitet" siden de utfører mye av arbeidet på idealistisk basis i fritiden. Trenden de siste årene er økt byråkratisering. Friluftslivet er i seg selv en motkultur til denne trenden. Det er derfor vanskelig å motivere til mer papirarbeid utover ordinær styrevirksomhet. Utfordringen blir å skape møteplasser med en så lav byråkratisk terskel som mulig. Dette kan gjøres ved befaringer ute i felt, møter på kveldstid eller ved at kommunen inviterer seg selv til ordinære styremøter. Kommunen bør som minimum ha et kveldsmøte med organisasjonene i halvåret der en orienterer om planer for året. I regionale og kommunale planprosesser bør det legges opp til arbeidsgrupper der organisasjonene blir involvert. Eksempelvis er det viktig at idretts- og friluftsplenen er klar før utarbeidelsen av arealdelen, slik at man kan få innarbeidet friluftslivshensynene i den juridisk bindende arealdelen av kommuneplanen.

Sakspapirer er ofte tungt tilgjengelig (også for politikere), og det må derfor stilles krav til kortfattede, presise og lettfattelige sakspapirer med gode illustrasjoner (kart/bilder ol.). Kommunen bør også i større grad kunne sortere aktuelle saker, og innkalle til "forhåndskonferanse" ved saksforberedelser der organisasjonene kan komme med direkte innspill og saksopplysninger.

De "grønne" frivillige organisasjonene i SRN, Friluftslivets fellesorganisasjon (FRIFO) og Friluftsrådernes Landsforbund har et klart mål om å sikre en natur- og friluftsvennlig arealforvaltning. Det er derfor opprettet fylkesvise "Forum for natur og friluftsliv". Forumet må ha som mål å sikre naturverdier og friluftslivets naturgrunnlag med et minimum av byråkrati og dobbeltarbeid i organisasjonene. For å sikre medvirkning og involvering i planprosesser er det svært viktig at organisasjonene ser resultat av arbeidsinnsatsen. Dette må komme til uttrykk i saksframlegg og i de politiske vedtakene.